

Selskabets livsvarige Medlemmer ere:

Hs. Højhed Johan, Prins til Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg.
 Vald. Schmidt, Dr. phil., Professor.
 Frantz Adolph, Grosserer.
 Fr. Tutein, Godsejer, Gurrehus.
 Hennings, Cand. polit., Direktør.
 Sporon, Kammer- og Jagtjunker.
 P. Lindegaard, Fabrikejer.
 Lindegaard, Frue.
 Neijendam, Grosserer.
 Schulin, Zeuthen, Greve, Tollose.
 Rafn, Christiane, Frøken.
 Rafn, H., Frøken.
 Rafn, Caroline, Frøken.
 Rafn, D., Frøken.
 Rafn, H. Adjunkt.
 E. Neergaard, Enkefrue.
 V. Holstein, Komtesse, Sofiehøj.

C. H. v. Grevenkop-Castenskiold, Hofjægermester, Frederikslund.
 Fugl, N., Overbanemester, Thisted.
 Reusch, Dr. phil., Kristiania, Bestyrer af den norske geologiske Undersøgelse.
 A. de Richelieu, Admiral hos Kongen af Siam.
 Kristiansen, Kaptajn i Siam.
 Lüttichau, Kammerherre, Tjele.
 Madsen, H. P., Apoteker, Ass. farm.
 Nielsen, Generalkonsul, Rio Janeiro.
 Aug. Gamél, Etatsraad.
 Emma Gamél, Etatsraadinde.
 Martin R. Henriques, Vexelmægler.
 H. Krag, Direktør, Næstved.
 Cyrille Gamél, Hr.
 Eigil Knuth, Greve, Premierløjtnant i Livgarden.
 Marie Dymphna Knuth, Grevinde.
 Marguerite Gamél, Frøken.

Selskabet talte d. 1ste Juli 710 Medlemmer, hvoraf 35 ere livsvarige.

Selskabets *Kasserer* og Hovedkommissionær er Boghandler *H. Hagerup*, dets *Revisorer* ere: *Blangstrup*, Kaptajn, Redaktør af „Berl. Tidn.“, og *R. C. Schioler*, Kasserer ved Invalideforsørgelsen, Løjtnant.

I det **sjette Møde** Vinteren 1902—03 holdt Kaptajn *Otto Sverdrup* Foredrag om den anden norske Polarfærd med Fram.

Paa den 20. Maj afholdte Generalforsamling valgtes Generalmajor, Kammerherre *F. Hegermann-Lindencrone* til Medlem af Selskabets Raad.

Paa det den 20. Maj afholdte Raadsmøde valgtes

Professor, Dr. phil. *H. Jungersen* til Medlem af Selskabets Bestyrelse i Stedet for Professor, Dr. phil. *Eug. Warming*, der paa Grund af Embedsforretninger ønskede at fratæde.

Selskabets Raad har fra 1. Juni d. A. antaget Boghandler *H. Hagerup*, Gothersgade 30, til Kasserer og Hovedkommissionær i Stedet for Boghandler *V. Oscar Sotofte*, der paa Grund af Forretningsafstaaelse ikke kan varetage denne Virksomhed længere.

Det festlige Sverdrup-Møde.

Kaptajn Otto Sverdrups Foredrag.

Hermed et Skitsekort.

Mødet afholdtes den 22. April Kl. 8 i Koncertpalæets store Sal.

Hans Majestæt Kongen, Deres kongelige Højheder Prins *Valdemar*, Prins *Christian*, Prinsesse *Alexandrine*, Prins *Carl* samt Hans Højhed Prins *Hans* havde Plads i den kongelige Loge, og i den tilstødende Loge, bemærkedes Hs. Excell. Konseilspræsidenten, den svensk-

norske Gesandt, Kammerherre *Gude*, Legationsraad *Falkenberg*, den svensk-norske Generalkonsul, Kammerherre *Berencreutz* o. fl.

Endvidere var tilstede ved Mødet tre af „Fram“-Ekspeditionens Medlemmer, nemlig Kandidaterne *Schey*, *Simons* og *Bay*, en Normand, en Svensker og en Dansker, der havde deltaget som henholdsvis Geolog, Botaniker og Zoolog.

Selskabets første Vicepræsident, Hs. Excell. Vice-admiral *Ravn* aabnede Mødet med omtrent følgende Ord:

„Deres Majestæt, Deres kgl. Højheder, mine Damer og Herrer! Paa det kgl. danske geografiske Selskabs Vegne er det mig en kær Pligt i Aften at gøre mig til Tolk for den Glæde, som vi alle føle over atter at se Selskabets højt agtede Æresmedlem, Kaptajn *Otto Sverdrup*, i vor Midte. Med Spænding imødesaa ifjor den civiliserede Verden Efterretning om den af Dem ledede Ekspedition. Der var hengaaet fire lange Aar siden dennes Afrejse fra Hjemmet, og i samfulde tre Aar havde man savnet enhver Efterretning fra „Fram“, da Telegrafan endelig bragte det glædelige Budskab, at Ekspeditionen var vendt tilbage til Fædrelandet med en rig Høst for den geografiske Forskning. Fra den første Gang De, Hr. Kaptajn Sverdrup, knyttedes til norske Polarfarer, nævnedes Deres Navn med Hæder, og Hæderen steg for hver Gang, De vendte hjem fra de arktiske Egne, nu sidste Gang som Leder af en Ekspedition, der under de vanskeligste Forhold har bidraget saa betydeligt til at formindske de hvide Pletter, der findes paa Kortet over Polaregnene.

Jeg beder Dem modtage det geografiske Selskabs Guldmedaille, som jeg herved overrækker Dem som et Bevis paa Anerkendelse af aarelangt, ihærdigt Arbejde i den geografiske Videnskabs Tjeneste, idet jeg anmoder Forsamlingen om at udbringe *et Leve for Polarforskeren Otto Sverdrup.*“

Livlige Hurraraab paafulgte Vicepræsidentens Ord, og hilset af Haandklap besteg Kaptajn Sverdrup Talerstolen. Efter i hjertelige Ord at have takket for den nævnte Medaille, der jo, som bekendt, kun var uddelt til yderst faa, gav den berømte Polarfarer følgende Meddelelse om „Fram“s lange Rejse.

Mine Damer og Herrer!

Jeg har af det geografiske Selskabs Bestyrelse faaet det meget ærefulde Hverv, at holde et Foredrag om den 2. norske Polarfærd med „Fram“.

Efter at Hr. Konsul Axel Heiberg og d'Hrr. Brødrene Ringnes havde tilbudt at bestride Omkostningerne ved en Polarfærd under min Ledelse, indgik jeg til den norske Regering med Ansøgning om Udlaan af Polar-skibet „Fram“. Regeringen stillede straks Skibet til Disposition, ligesom Storthinget liberalt bevilgede 26,000 Kr. til fornødne Forandringer af Skibet. „Fram“ var et godt Skib før, men endda bedre blev det nu. Professor Nansen bad i sin Tid Hr. Colin Archer om at bygge et stærkt Skib, og en stærk Skude blev „Fram“, det er vist; den havde mangan haard Tørn paa

sin første Tur, og et og andet Stød har den nu faaet paa sin sidste Tur ogsaa; men den har da holdt tæt endnu.

Færdens oprindelige Formaal var ved Overvintring og Sladerejser at iværksætte en videnskabelig Undersøgelse af Grønlands Nordvestkyst. „Fram“s gavmilde Redere havde imidlertid givet mig fuldstændig frie Hænder til at søge andre Felter, saafremt Isforholdene skulde vise sig saa ugunstige, at der opstod Vanskeligheder ved en Fremtrængen gennem Kane Basin. Jeg havde saaledes ingen Forpligtelse til at følge en forud bestemt Plan.

Efter at vi var kommet klar af Isen i Melvillebugten, saa vi næsten ikke Spor af Is mere. Den ene Vagt gik efter den anden, og lige aabent laa Havet foran os. Jeg var næsten i Færd med at glemme hele Drivisen og begyndte allerede saa smaat at regne ud, hvormange Dage vi skulde behøve for at komme gennem Kennedy Kanalen og Robeson Kanalen. Men Drivisen var nok ikke saa langt borte endda. I den nordlige Del af Smith Sund mødte vi store Masser af den.

Først forsøgte vi paa at trænge frem langs Grønlands Kyst, men blev stoppet; langt nordover laa Isen tæt og urørlig, absolut ugennemtrængelig for noget-somhelst Skib. Vi havde intet andet at gøre end at gaa samme Vej tilbage, indtil vi endelig fik Anledning til at sætte tværs over Smith Sund. Nu fulgte vi Kysten af Ellesmere Land nordover, indtil vi den 17. August blev stoppede af Drivisen ved den lille Ø Cocked Hat.

Endda var det tidligt paa Aaret, og vi haabede paa, at Isen snart skulde forsvinde, saa vi allerede samme Høst kunde sætte Kursen mod Nord. Men deri blev vi skuffet. Den ene Dag gik og den anden kom, Isen laa der urokkelig fast og spærrede Vejen for os.

Imidlertid satte Nattekulden ind og mindede os om, at Vinteren stod for Døren. Vi blev nødt til at se os om efter Vinterkvarter, og det fandt vi i en lun lille Bugt i den nordlige Del af Rice Strait.

Den Gang svævede vi endnu i Uvished om, hvorvidt Hayes Sund virkelig var et Sund eller blot en stor Fjord, og da Isen frøs stærk, saa Fjorden blev farbar, gik vi straks i Gang med at undersøge de indre Dele af Hayes Sund.

Næste Vaar foretog vi to Rejser over Ellesmere Land til Vestkysten.

Bay og jeg rejste fra det indre af Nordfjord hele Tiden over bart Land, og kom omsider ned til Vestkysten til en stor Fjord, som strakte sig i vestlig Retning.

Vi havde temmelig usigtbart Vejr nede ved Fjorden, men fik det bestemte Indtryk, at vi stod ved Bunden af en meget stor Fjord og at der længere mod Vest gik endnu mægtigere Fjorde baade sydover og nordover. Men vi havde ikke været i Stand til at transportere Proviant for os og Hundene over det bare Land og maatte derfor opgive enhver Tanke paa at forfølge Fjorden udover.

Is, og i Farvande som dette, hvor der næsten ikke er Bevægelse i Isen, bør man være meget forsigtig med at sætte sig fast. Da kan man let resikere at blive liggende der hele Aaret, ja maaske endda længer. Saaledes som Forholdene var den Sommer, var der overvejende Sandsynlighed for, at man kunde komme til at løbe sig fast et eller andet Sted oppe i Kane Bassin, hvis man borede sig for langt ind igennem Is-

Orienteringskort over den 2den norske Polarfærd 1898—1902.

Isachsen og Braskerud havde fra „Fram“ rejst over den bræddede Del af Landet og hele Tiden holdt sig paa Indlandsisen, indtil de nær Vestkysten naaede et stort bart Land, som strakte sig ned til Søen og hindrede dem fra at naa helt ned til Kysten. Men de saa ligeledes en meget stor Fjord med Øer i.

Aaret 1899 blev ogsaa et meget ugunstigt Isaar for Kane Basin. Hele Bassinet laa fuldpakket af tæt

masserne. Flere Gange satte vi os fast; men da det saa at sige kun var i Udkanten af Ismasserne vi befandt os, var der ingen Risiko forbundet med det; vi drev ogsaa ret hurtigt ned igennem Smith Sund og kom løs igen. Vi gjorde flere Forsøg paa at trænge igennem, men stadig med samme Resultat; vi kørte os fast og drev til Smith Sund, hvor vi atter kom fri.

Den 22. August bestemte vi os til at forlade

Smith Sund og drage sydover til Jones Sund. Søsonen var nemlig nu saa langt fremskreden, at jeg ikke vovede at opholde mig længere i Smith Sund. Saa sent paa Aaret fandt jeg det nemlig meget usandsynligt, at Isen kunde bryde op saa tidligt at vi kunde komme nordover samme Høst, og paa den anden Side gjaldt det for os at rejse sydover saa betids, at vi endnu kunde komme igennem Jones Sund.

Vi vidste jo, der endnu eksisterede store, ukendte Landstrækninger, helt fra det Punkt, hvor Inglefield vendte i 1852 og opover til Greely Fjord. Belcher havde jo ret i Nord for Table Island set et Land, som han kaldte North Cornwall. Desuden var der mange Ting, som talte for, at der kunde findes flere Lande i den store Bugt mellem Prins Patrick'søen og Grants Land.

I Jones Sund blev vi overfaldet af stygt Vejr med tæt Taage, men omsider ankrede vi op i en Fjord, som vi kaldte „Havnefjorden“ og som efter vor Formening skulde ligge omtrent paa det Sted, hvor Inglefield vendte i 1852, og hvorfra han troede, at Landet skulde svinge i nordlig Retning.

Som Basis for vore Operationer næste Vaar besluttede vi at nedlægge et Depot saa langt mod Vest og Nord, som vi kunde komme. Vi naaede frem til det senere Bjørneborg, nogleogtrede Kvartmil fra Skibet. Længere kunde vi ikke arbejde os frem, da Havet derfra var aabent saa langt vestover, som vi kunde se. Paa Hjemvejen derfra kørte vi ind i Moskufjorden for at undersøge, om disse Dele af Landet havde Vildt at byde paa, og var heldige nok til at skyde 26 Stykker Polarkvæg, som vi i Løbet af Høsten transportererede den 75 Kvartmil lange Vej til Skibet.

Vaaren 1900 kørte vi mod Vest 9 Mand stærk hver med sit Kobbelt. 4 Mand dannede to nordgaaende Partier, og de 5 andre udgjorde i Førstningen et returning-party og skulde følge os i ti Dage fra Bjørneborg. Vi fandt, at Landet i Stedet for at bøje nordover ved Inglefields fjærneste Punkt fortsatte vestover helt til North Kent.

Under et rædsomt Slid arbejdede vi os frem langs Landet igennem Hell Gate, som stadig holdtes aabent af det stærke Tidevand. Nordenfor Sundet svinger Landet mod Nordost. Vi fulgte det opover til Store Bjørnekap, som vi den første Tid antog for en Ø, men som viste sig at være en Halvø. Bugten mod Vest har vi kaldt Norskebugten.

I det disede Vejr var det ikke saa store Distancer, vi havde inden vor Synsvidde, men enkelte Gange, naar Taagen lettede lidt, kunde vi se, at

Landet atter svingede vestover og langt borte dannede det store Forbjerg, som fik Navnet Kap Sydvest.

Vi syntes, det gik godt fremad; vi anede, at Kap Sydvest laa paa en større Ø, og at et Sund maatte skjære sig ind mellem denne Ø og Kong Oskars Land; det var det Navn, vi gav Landet helt fra Inglefields fjærneste Punkt og nordover.

Den 31. Marts var vi oppe i den nordlige Del af Norskebugten omtrent ret ud for Eurekaundet, som vi den Gang troede kun var en stor Fjord. Der skiltes vi med Retrætepartiet, som skulde køre tilbage til Bjørneborg, hvorfra det skulde køre det andet nordgaaende Partis Udrustning gennem Hell Gate til Nordsiden af North Kent. Schei og Henriksen skulde nemlig foretage en Ekspedition til Graham Island og opover til de store Fjorde paa Nordsiden af Norskebugten.

Efter at vi havde passeret Sundet, havde Kulden været meget stræng. Den Morgen vi skulde skilles fra Retrætepartiet, trak vi dettes Kognaksflaske op. Vi hældte og hældte, men ikke en Draabe kom ud. Flasken var bundfrossen. Saa blev Snapsen gravet ud med en Træpind, og hver Mand fik tildelt en Spiseske, Kognakis. Det var jo Tanken at Snapsen skulde varme os, men jeg kan ikke indrømme, at den denne Gang havde den forønskede Virkning.

Uagtet vi i længere Tid havde en voldsom Kulde, klarede vi os godt, hvad vi hovedsagelig havde vore dobbelte Telte at takke for. Eftersom vi blev mere rejsevante og bedre lærte at stille os, drev vi det til omtrentlig at kunne undgaa al den Fugtighed, som lægger sig i Klæderne, og som for tidligere Polarrejsende har været den største Ubehagelighed. Gennemgaaende havde vi det derfor særdeles godt paa vore Slædeture.

Saa fortsatte vi vestover mod Kap Sydvest, og helt til vi var kommet forbi det, havde vi det samme tunge, trælsomme Føre, vi stadig havde haft, siden vi forlod Sundet. Vi orkede at slide os 7—8 Kvartmil frem pr. Dag.

Fra Kap Sydvest bøjer Landet i nordvestlig Retning og vi fulgte alle fire dets bjærgrige Kyst, indtil vi om Morgenen den 15. April, idet vi skal starte, opdager Land i Vest.

Vi blev da enige om, at Isachsen og Hassel skulde rejse mod Vest til det nye Land og efter tilendebragt Undersøgelse af det lægge Vejen over den store Bugt nord for „Kap Lev-vel“, idet vi tænkte os Muligheden af, at der fra denne Bugt, som vi saa strakte sig saa langt østover, kunde skære sig et Sund

ind igennem Landet. Fandt de ikke noget Sund, skulde de vende tilbage ad samme Vej og besøge de store Fjorde, vi havde set paa Nordsiden af Norskebugten.

Fosheim og jeg fortsatte nordover Bugten under uafbrudt Uvejr og derfor med noget kortere Dagsmarcher end beregnet. Vi haabede stadig paa at kunne naa Nordspidsen af Landet og finde et Sund eller en Fjord, som kunde føre os østover til Greely Fjord eller til de Farvande, vi havde set i Forsommeren 99.

Men smaat kom vi frem, og stadig blev vi skuffede, og paa ca. 81° N. Bredde og c. 95° V. Længde maatte vi den 6. Maj standse af Hensyn til Proviant for os og vore firbenede Ledsagere. Landet fortsatte i nogenlunde samme Retning langt nordover. Til det nordligste Kap, vi saa, anslog vi Distancen til 15 Kvartmil.

Den 7. Maj tiltraadte vi Tilbagereisen og var ombord igen den 3. Juni efter 76 Dages Fravær.

Den 19. Juni kom Isachsen og Hassel tilbage efter et Fravær af 91 Dage. Det nye Land i Vest havde de aflagt en kort Visit og paa Tilbagevejen bragt paa det rene, at intet Sund skærer sig østover fra den store Bugt Nord for Kap Levvel.

Fra Norskebugten var de kørt ind i et Farvand, som de antog for en stor Fjord, som trængte langt ind i Landet i nordlig Retning. Denne kaldte vi for en Tid „Storfjorden“. De naaede til ca. 79° Bredde, og i det ustandselig daarlige Vejr, som de havde, troede de at have set Bunden af Fjorden.

Saa kørte de ind gennem den store Fjordarm, som bøjer af i østlig Retning og mente ogsaa her at have været omtrent inde ved Bunden.

Derpaa rejste de sydover langs det østre Land. Nord for Bjørnekaplandet saa de en bred Fjord gaa sydøstlig Retning ind igennem Landet.

Dagen før os var Schei og Peder efter 75 Dages Fraværelse komne ombord fra deres Rejse til Graham-øerne. De havde ogsaa været oppe i den samme store Fjord som Isachsen og Hassel, men ikke længere mod Nord end til Bjørnesund (ca. $78\frac{1}{2}$ n. B.). Paa Hjemvejen havde de kørt over Bjørnekaplandet og var komne ned paa Norskebugten lidt Vest for Store Bjørnekap.

Da Isen gik op i Sommeren 1900, dampede vi vestover og gik op i Cardiganstrædet, og den 15. August kom vi fast paa Nordsiden af det saakaldte Grinnell-Island. Efter at have drevet frem og tilbage omtrent en Maanedes Tid kom vi endelig løs i Midten af September og gik da ind til Bunden af Gaasefjorden, hvor vi tog vort tredje Vinterkvarter.

Efter de sidste Slædeture, og efter at Kortene

var tegnede, blev vi end mere overtydede om, at der maatte være et Sund, som førte fra et Sted i den nordlige Del af Norskebugten nordover til Greely Fjord, og da vi nu troede, vi kendte Farvandene hele Vejen vestenfor Bjørnekaplandet nordover helt til den 81. Grad, saa maatte jo dette Sund, hvis det overhovedet fandtes, blive at søge et eller andet Sted østenfor. Og vi antog da, at det bøjedede mod Nord fra den mægtige Fjord, som gik sydøst over fra Bjørnekaplandet, og som baade Isachsen og Schei havde set i forrige Vaarsæson. Den maatte et Sted østpaa svinge nordover og staa i Forbindelse med de Vand, vi havde opdaget paa vor Tur over Landet fra Hayes Sund. Sandsynligheden talte for, at den ogsaa stod i Forbindelse med Greely Fjord.

Alt dette maatte vi for enhver Pris faa undersøgt, og jeg bestemte mig da til selv at tage fat paa denne Opgave. Imidlertid skulde Isachsen og Hassel rejse vestover og nærmere undersøge de nyopdagede Lande i Vest, som vi kaldte Ellef og Amund Ringnes's Lande.

Allerede om Høsten prøvede vi paa at rekognoscere et Stykke nordover, men ustandseligt Uvejr hindrede os, Isen brød op Gang paa Gang, og næsten hele Norskebugten over laa blaat Hav, saa langt vi kunde øjne fra Nordstrand.

I Forsommeren 1901 rejste vi først til Baumanns Fjord og nedlagde et Depot der, og drog saa ud paa Langtur nordover. Begge Gange lagde vi Kursen indover den Fjord, som Syd for Store Bjørnekap skærer sig ind i østlig Retning, kørte over Eide og kom ned paa en bred Fjord, som trængte langt ind i Landet, først mod Øst og senere omtrent retvisende Nord.

I den første Tid haabede vi selvfølgelig, at dette skulde være Sundet, der førte til det forjættede Land. Men efter en Del Dages Kørsel indover fik vi Vished for, at Fjorden ophørte, og at en Landovergang fra denne Fjord var umulig. Saa havde vi intet andet at gøre end at køre samme Vej ud igen. Vi rejste Nordvest over op imod Storfjorden og tog da omsider ind i et langt og trangt Farvand, som førte nordover fra Østsiden af Storfjorden. Men ogsaa her blev vi skuffede. Det var en Fjord som var helt lukket og tilsyneladende hørte op foran en brat, utilgængelig Bjergvæg. Vi kaldte den for Troldfjorden, og det Navn fortjente den. Den var rigtig et stygt Hul, hvor høje, mørke Fjældvægge hang truende udover begge Sider. Fremkomst over Land saa ej heller ud til at findes her; men til Bunden af Fjorden skulde vi dog, naar vi nu havde kørt saa langt. Hvis Lykken

var god, kunde vi maaske alligevel støde paa et Dalstrøg, som kunde føre os nordover. Da vi svingede forbi en Odde, saa vi pludselig Fjældkæden aabne sig for en stor Dal, som bøjede østover og siden nordover. Det var som om en Dør lukkedes op for os.

Vi besluttede at følge Dalen, saa langt vi kunde, og efter en Del Besvær kom vi ned paa en bred Fjord paa Nordsiden af Landet. Vi var da fuldt overbeviste om, at vi var komne ned i det Farvand, vi havde set den første Vaar og fortsatte frejdig nordover. Vi var imidlertid to Slædeekspeditioner i Følge idet Overenskomsten var, at vi skulde skilles ad, naar vi kom saa langt, at vi med Fordel kunde dele os. Oppe ved „Blaamanden“ skiltes vi den 4de Maj, saaledes at Fosheim og Styrmanden skulde rejse langs østre Land nordover mod Greely Fjord, medens Schei og jeg skulde følge Axel Heibergs Land saa langt mod Nord, som vi kunde.

Men paa $80\frac{1}{2}$ Grad nordlig Bredde svingede Landet pludselig vestover, og efter at vi i nogen Tid havde kørt i denne Retning, kom vi op i saa umedgørlig Is, at vi ingen Vej kunde komme i det daarligere Vejr, som da indtraf. Vi blev nødt til at stoppe længe før vi havde ventet. Da vi endelig fik klart Vejr, saa vi, at der gik et stort Farvand i nordvestlig Retning, og at Axel Heibergs Land strakte sig saa langt nordover, som vi kunde øjne.

Fra vort nordligste Punkt „Smørgrautberget“, kunde vi se, at Greely Fjord skar sig ind igennem Landet i nordøstlig Retning, og at der vestenfor den strakte sig en imponerende Fjældkæde, som paa hele den lange Strækning, vi kunde overse, stod lodret ned i Havet. Ogsaa i nordlig Retning trængte flere Fjorde dybt ind imellem Fjældene.

I Sammenligning med dette Land var derimod den Del, vi saa af Heibergs Land, lav; det hævede sig ikke mere end til en 2000 Fods Højde. Men foran disse Fjælde bredte der sig et mægtigt Forland udover mod Havet.

Endnu havde vi rigeligt Proviant, og paa et Land, der saa saa indbydende ud som Axel Heibergs Land, maatte der vel ogsaa være Adgang til Jagt. Men Sæsonen var allerede saa langt fremskreden at vi troede at kunne anvende vor Tid bedre ved at udforske Landet Syd for os. Paa Turen nordover havde vi næsten ikke haft Tid til at stoppe et eneste Sted; det galdt jo bare om at komme frem. Maalet for vor Rejse var dog ikke alene at bestemme Landets Grænser, men ogsaa at undersøge det. Mægtige Fjorde skød sig ind i Landet i de forskellige

Retninger, og vi troede, at det vilde have sin betydelige Interesse, at undersøge disse lidt nøjere.

Den 13. Maj begav vi os derfor paa Hjemvejen. Ret i Syd for „Blaamanden“, der hvor vi skiltes fra vore Rejsekammerater. Paa den anden Side af Fjorden, saa det imidlertid ud til, at der gik en større Fjord dybt ind imellem Sletterne. Men saa lavt som Landet var i den Retning, kunde vi ikke afgøre, hvorlangt Fjorden egentlig trængte ind og ønskede derfor at faa Oplysning herom. Selve det store Sletteland i Syd og Øst for Fjorden frembød jo ogsaa sin store Interesse for os. Paa Vestsiden begrænsedes det af høje Fjælde, hvorunder jeg en Tid endog troede at kunne skimte Bræer. Det viste sig senere, at jeg tog fejl i den Henseende.

En Nat under vort Ophold der blev vi pludselig overfaldet af en Ulveflok paa 12 Stykker. Paa et hængende Haar havde de gjort Ende paa alle vore Hunde, som havde Grime paa, for at de ikke skulde overbide Træklinierne, og derfor ikke kunde forsvare sig.

Og saa fortsatte vi sydover og gjorde Afstikkere ind i flere Fjordarme, stadig i den Tro, at det Farvand, vi nu færdedes i, laa Øst for Storfjorden, men hvor stor blev ikke vor Overraskelse, da vi opdagede, at det netop var Storfjorden selv, vi kørte paa; Schei genkendte f. Eks. sin nordligste Teltplads forrige Aar ude ved Bjørnesund.

Den længste af Fjordarmene er „Skaarefjord“. — Den skjærer 28 Kvartmil ind i nordvestlig Retning. — Vi havde vor Lejr ved Bunden af Fjorden, men blev midt om Natten overfaldet af en heftig Storm, som tvang os til i største Hast at rømme udover til en Cañon, vi havde opdaget paa Turen indover. — Uagtet det blæste saa voldsomt, at Kjælkerne førtes bort over isen, saa det næsten var umuligt at holde Læssene paa ret Køl, medens Sneen røg og føg om os, saa vi næsten ikke kunde se frem for vor egen Næsetip, var vi heldige nok til at finde frem. Vi kørte ret over en Sandø og op gjennem Dalen et Stykke og syntes vi kom til et rent Paradis. Der var absolut stille deroppe, ikke et Vindpust at mærke.

Vi lagde nu Turen udover til Hyperiodden og Gletscherfjorden, derfra til det nordlige af Bjørnekaplandet, som vi da fulgte sydover. Paa to forskellige Steder paa Bjørnekaplandet fandt vi en Masse Forsteninger, og da vi forlod Bjørnekap. førte vi begge svære Stenlæs med os.

Vi kom ombord 18de Juni. Fosheim og Styrmanden var kommet den 13de Juni efter at have

kortlagt Cañon Fjord og den ydre Del af Bay's Fjord.

Isachsen og Hassel var kommet ombord 7de Juni efter at have berejst Landene mod Vest og fundet, at de strakte sig til ca. 106 Grader vestlig Længde og omtrent 79 Grader nordlig Bredde. Det var gennemgaaende meget lavt Land. Ud over mod Havet var det saa fladt, at det ofte havde sin store Vanskelighed at afgøre, hvor Hav og Land mødtes.

Baumann og Stolx havde kortlagt Baumanns Fjord, hvor de opdagede interessante Kullejer. Det var vor Agt at drage hjemad den Sommer, men deri blev vi skuffede; Isen i Gaasefjorden gik ikke op. Vi prøvede paa at ramme os ud, men det gik ikke. Vi forsøgte ligeledes med en hel Del Miner, men til ingen Nytte. Selv om vi sprængte Isen, saa havde vi ingen Plads at faa den skubbet tilside paa, og efter nogle Ugers ivrigt Arbejde blev vi den 6te September nødt til at opgive vort Arbejde. Vi havde da avanceret ca. 9 kvartmil og havde kun en 5—6 Kvartmil igen til det aabne Hav.

Det var et haardt Slag for os. Vi havde alle sammen gjort Regning paa at faa sat Kursen hjemad den Høst. Blot 5 Kvartmil længere ude havde vi det aabne Hav helt hjem til Fædrelandets Kyster, thi Jones Sund var det Aar saa isfrit, som vi tidligere ikke havde set det.

Men her var ikke Tid til Betragtninger. Vi maatte forsøge at komme ud paa Fangst, saa vi kunde holde Liv i Hundene Vinteren over. Skulde vi først blive deroppe et Aar til, maatte vi jo ogsaa det Aar have noget udrettet, og da trængte vi til Hundefoder.

Vi kørte en Baad udover til Iskanten og bemandede den med 4 Mand for Hvalrosfangst. Paa Nordsiden af Landet ved fjerde Lejrplads havde vi den anden Fangstbaad liggende. Fire af os rejste fra Bunden af Fjorden over Land og sejlede med Baaden Syd igennem Hell Gate til Jones Sund. Ved Maagefjæld, det bratte Kap paa Vestsiden af Gaasefjorden, oprettede vi en Fangststation, og da vi godt og vel var komne i Orden derude, opdagede vi, at det andet Baadparti ogsaa havde anlagt sin Station der, men for Øjeblikket var de rejst indover Fjorden med en Baadladning Kød.

Hele Tiden medens vi laa der, blæste der en stiv Kuling fra Nord, som heldigvis holdt Fjorden aaben for os. Men de sidste Dage af September maatte vi paa Grund af Frost opgive vor Fangst, da havde vi forresten ogsaa gjort saa rig Høst af Hvalrosser, at vi havde nok for den Vinter.

For at forkorte Afstanden fra Skibet førte vi alt Kød ind over til ydre Eide, hvor vi maatte lade det ligge, til Isen blev farbar.

Næste Vaar rejste Baumann, selv tredje, til Beechy Island for at undersøge, om der fandtes noget tilbage af det store Depot, Engelskmændene nedlagde der for et halvt Aarhundrede siden. Han kunde berette, at Depotet helt og holdent var ødelagt. Kun enkelte Ruiner stod igen af de Huse, Engelskmændene havde opført. Sluppen „Mary“, som ogsaa var sat iland, var komplet ødelagt, blandt andet var Masten savet af. Isachsen og Bay berejste og kortlagde de ukendte Dele af North Devon og kom tilbage 22de Maj. Schei og jeg rustede os til at rejse op igennem Eurekaundet og kortlægge de endnu ikke kortlagte Strækninger Vest for Greely Fjord. Vi var ombord igen den 16de Juni. Paa denne Tur lykkedes det os at bestemme Nordgrænserne for Aksel Heibergs Land og ligeledes den endnu ukendte Kyststrækning Vest for Greely Fjord.

Den vestligste Del af Landet er betydelig lavere end Egnene Øst herfor. Det bestaar af lave afrundede Koller og Aasrygge og udenfor dem umaadelig store Sandstrækninger, helt ud mod Havet. Med alle disse afrundede Højdedrag med de rummelige Dale imellem ligner Landet et Økompleks. Det saa ud, som Landet var blevet løftet, som Højderne tidligere havde været Øer og Slettelandene Havbund.

Den nordlige Del af Axel Heibergs Land hævede sig ikke synderlig højt, antagelig til ca. 2000 Fod. Men det staar paa lange Strækninger lodret ned i Havet. Det strækker sig til en nordlig Bredde af 81° 20', og en vestlig Længde af ca. 95°.

Fra vort nordligste Punkt, „Lands-Lokk“, kunde vi ikke se Land hverken mod Nord eller Vest. Med de nyopdagede Lande synes ogsaa det amerikanske Øhav i Nord at have faaet en ganske naturlig Begrænsning. Imidlertid tør jeg selvfølgelig ikke med nogen Bestemthed udtale mig om, hvorvidt der findes Land i Vest eller Nord, men jeg vil dog ikke lægge Skjul paa, at jeg finder det sandsynligst, at man ikke vil støde paa Land i de Retninger. Saa langt vi kunde øjne og ane var der Hav og atter Hav, med almindelig grov Polaris. Rigtignok saa vi, at Ismasserne var skruet op paa Land til ganske utrolige Højder, men deraf kan man ikke slutte, at der ikke findes Land vestenfor; thi Drivisen behøver ikke ret stort Rum for at kunne skrues op paa Land. I Stroget fra Kad Sydvest til Kap Levvel har jeg set saa kolossale opskruede Ismasser, som intet andet

Sted. Og her kommer dog Trykket fra Vest og Sydvest.

Noget, som kunde antages for polarkrystisk Is, har vi ikke set paa hele Turen.

Hele Strækningen fra Lands Lokk til Smørgrautberget var fuldpakket med megen opskruet, gammel Polaris.

Isens Udseende gav os det Indtryk, at hele Strækningen i alt Fald Sommeren 1901 havde været isdækket; den bestod nemlig af svære opskruede Ismasser, som var afrundede ved Smeltningen.

Det første Aar, vi besøgte disse Egne, laa Gammelisen fra Blaamanden til Smørgrautberget og hele Vejen nordvestover, saa langt vi kunde se. Høsten 1900 var Ismasserne blevne saa voldsomt skruede, at de dannede den mest ufremkommelige Polaris, jeg nogensinde har set. At her kunde findes store Vaager, kom vi paa det rene med under vor Rejse fra Lands Lokk til den nordlige Del af Aksel Heibergs Land. Der havde en Vaage gaaet tværs over hele Sundet.

Paa ny, vintergammel Is kørte vi hele Vejen nedover mod Landet. Jeg føler mig sikker paa, at paa Strækningen sydover vil man, i alt Fald i de fleste Aar, træffe isfrit Farvand: thi saa ugunstige, som Isforholdene var foregaaende Sommer, havde der dog delvis været aabent Vand, idet vi paa mange Steder fandt opskruet Nyis mellem Partier af Gammelis.

Paa Vestsiden af Heibergs Land laa der Gammelis men Kvartmil efter Kvartmil havde der foregaaende Høst langs Landet været en ganske smal Vaage, hvor vi fandt megen opskruet Nyis.

Paa Nordsiden af Isachsens og Ellef Ringnes's Land stødte Isachsen ligeledes paa megen gammel Polaris, som laa skruet helt op imod Land, og en Masse mægtige opskruede Ismasser havde lejret sig langs Landet og parallelt med det.

Til Bræer saa vi ikke det mindste Tegn paa hele det lange Strøg fra Blaa fjæld til Lands Lokk; heller ikke paa den anden Side af Sundet, før vi kom saa langt Syd som til Skaarefjorden, hvor vi opdagede et Par Bræstumper. Ligeledes inde i Ulvefjord og paa enkelte Strækninger mellem Hyperitodden og Kap Sydvest. Forøvrigt tror jeg næppe, der er fundet Bræer paa Aksel Heibergs Land, lige saa lidt som paa de nyopdagede Øer mod Vest.

Derimod ere store Dele af Kong Oskars Land isdækket. Intet Sted paa selve Kyststrækningen har vi set Bræer, som falder ud i Søen, overalt strækker der sig et stort Forland udenfor Bræerne, men

inde i Cañon Fjord fandt Fosheim og Styrmanden en større Bræ, som løb ud i Fjorden. Anderledes stiller det sig dog paa Sydsiden; der ligger Indlandsisen som en Kappe over store Dele af Landet, og den ene Bræstump efter den anden gaar ud igennem Dalene, men yderst faa rækker ud til Fjordene.

Nedbøren saa ud til at være meget ringe, og jeg tror, at den er betydelig mindre i Farvandene omkring Eurekaundet end f. Eks. paa Vestsiden af Aksel Heibergs Land, hvor den til sine Tider næppe er saa rent ubetydelig. Men heller ikke der er den tilstrækkelig rig til at danne Indlandsis.

Dyrelivet. I store Strøg af de nyopdagede Lande findes der et overmaade rigt Dyreliv; specielt er der mange Polarokser, Harer, Ryper, Ræve og Ulve. Sturvildtet holder til inde i Fjordene, hvor de har de bedste Betingelser for Ernæringen, men ogsaa ude ved Kysten findes der store Strækninger, hvor de optræde i talrige Flokke. Jeg skal da først og fremmest nævne Bjørnekaplandet og Scheis Ø. Rensdyret forekommer ogsaa, men meget sparsomt. Det eneste Sted, hvor vi saa noget videre af den, var Bjørnekaplandet. Det lod til, at der blev mindre og mindre af Ren, jo længer mod Nord vi kom. Paa Vestsiden af Axel Heibergs Land saa vi flere Renspor, derimod ikke noget Spor af Polaroksen, men jeg tvivler dog ikke paa, at man ogsaa vil finde Polarkvæg, naar man er kommet et Stykke ind i Fjordene; thi vi fik Vished for, at der paa hele Østkysten af dette Land er Dyr nok. Jeg har faaet det Indtryk, at det kun er om Sommeren, Renen opholder sig der, at den kommer trækende Vest fra om Vaaren og rejser tilbage igen, naar Isen lægger sig om Høsten. Med nogen absolut Sikkerhed kan jeg dog ikke udtale mig i denne Henseende.

Af Bjørne var der ogsaa paa sine Steder fuldt op baade i Jones Sund og hele Vejen opover Eurekaundet langs Kysten af Kong Oskars Land. Men nordfor Kap Sydvest paa Vestsiden af Axel Heibergs Land fandt vi ikke et eneste Bjørnespor.

Naar man færdes i Lande, hvor Vildtet ikke tidligere har stiftet Bekendtskab med Mennesket, kan man undertiden se ganske ejendommelige Eksempler paa, at Dyrene ikke viser den ringeste Frygt for menneskelige Væsener. Jeg tænker specielt paa en Hareflok, som jeg en Gang mødte. Et Par Stykker af dem viste ikke Spor af Frygt; de kom luskende lige hen til mig; de var ikke mere end et Par Alen fra mig, knapt nok det. Flere Gange strakte jeg Haanden ud for at klappe dem, men det vilde de dog

ikke vide noget af; da sprang de et Par Skridt tilbage og satte sig til at se paa mig.

Hver Høst foretog vi større Jagtture efter Polarokser og Hvalrosser for at skaffe Proviant til Vinteren for Mennesker og Hunde.

Det vilde føre for vidt her nærmere at omtale disse Ture til Lands og til Vands, som ofte var rige paa spændende Episoder. I det hele foretog vi en Række interessante Slædeture, som jeg selvfølgelig her ikke kan gøre Rede for, ligesom vi de tre sidste Sommerer stadig havde Baade ude paa Bundskrabninger og Hvalrossejagt.

Næsten overalt hvor vi kom hen, fandt vi Levninger af Eskimobebyggelser, baade af Vinterhuse, opførte af Sten og Hvalben, af Telte, Kødgrave og Rævefælder Paa de allerfleste Odder langs Syd- og Vestkysten stødte vi paa Ruiner, og selv inde i de inderste Dele af Fjordene fandt vi Spor af Mennesker. Paa Turen fra Nordfjord tværs over Landet til Bays Fjord traf vi flere Steder midt inde i Landet paa Teltringe, som vise, at Eskimoerne har været godt kendt med og har benyttet den absolut korteste Vej over Landet. Paa Østsiden af Axel Heibergs Land saa vi mange Rester af tidligere Eskimobebyggelser, ja selv paa Kyststrækningen imellem Greely Fjord og Lands Løkk fandt vi flere Teltringe. Paa Vestsiden af Heibergs Land derimod opdagede vi ingen Rester af Bebyggelser. Tæt ved Bjerneborg saa vi foruden almindelige Ruiner to runde Stentaarne. Sandsynligvis maa de være opførte af Eskimoer, uagtet jeg ikke tidligere har set noget lignende Bygningsværk fra deres Tid.

Med Hensyn til Ruten for Eskimoernes Vandring er det selvfølgelig ikke saa let at udtale noget bestemt. Men usandsynligt er det ikke, at Hovedstrømmen har gaaet mod Nordøst over det amerikanske Arkipelag, over den nordlige Del af North Devon og nordover langs Kysten af Kong Oskars Land, op igennem Eurekaundet, ind i Greely Fjord, over Landet til Archer Fjord og derfra videre nordover til Nordvestkysten af Grønland.

Udelukket er det jo ikke, at en Del af dem har foretrukket at holde sig til Kysten, er gaaet rundt om Grants Land og ad den Vej er kommet opover til Nordvestkysten af Grønland, derpaa har fulgt Kysten nordover, er gaaet nordenom Grønland og ned langs Østkysten. Jeg skulde ogsaa være meget tilbøjelig til at tro, at en Del er gaaet over Landet fra Bay's Fjord til Hayes Sund, har sat over Smith Sund og derfra er rejst sydover langs Vestkysten af Grønland.

Hvorvidt den videnskabelige Undersøgelse af for-

skellige Genstande af Ben og Træ, som vi har fundet ved Ruinerne, vil bringe større Klarhed i disse Spørgsmaal baade med Hensyn til Ruten og med Hensyn til fra hvilken Tid Ruinerne stamme, faar det da blive Fremtidens Sag at vise.

Jeg vil med det samme tillade mig at rette en hjertelig Tak til den kongelige grønlandske Handel for den Imødekommenhed, den har vist min Ekspedition, baade med at besørge Indkøbet af Hunde og forsyne Ekspeditionen med Kul i dens nordligste Kolonier paa Grønland.

Foredraget, der hilstes med levende Bifald, illustreredes af en Række fortrinlige Billeder — et Billede af Polarskibet „Fram“ hilstes med Haandklap — og Kort over de store, nye Opdagelser. Cand. *Schei*, der deltog i Ekspeditionen som Geolog, orienterede under Foredraget Tilhørerne i Slædeekspeditionens Rute paa Lysbilledkortene.

Viceadmiral *Ravn* besteg derpaa Talerstolen og takkede Kaptajn Sverdrup med omtrent følgende Ord:

„Med den Dem egne Beskedenhed har De nu, Hr. Kaptajn, givet os Meddelelser om Deres sidste, lange Polarfærd, og med en let Haand er De gaaet henover de mange Farer og Savn, der ere uadskilleligt forbundne med aarelange Ophold i de ugæstmilde Polaregne. Jeg føler mig overbevist om, at Tilhørerne med den største Interesse have fulgt „Fram“-Mændenes Færden i det høje Nord, der er blevet illustreret ved de mange fortræffelige Lysbilleder, som have givet et godt Begreb om Forholdene og Naturen i Egne, der ikke tidligere ere blevne betraadte af nogen hvid Mands Fod. Paa Selskabets Vegne takker jeg Dem hjerteligt, fordi De med saa stor Beredvillighed imødekom vor Opfordring til at gæste os og give en Fremstilling af denne Rejse, der har været af saa stor Betydning for den geografiske Videnskab og til saa stor Hæder for det norske Flag.

Forinden Mødet hæves, tillader jeg mig at bringe Deres Majestæt og Deres kongelige Højheder en varm Tak for det i Aften givne fornyede Bevis paa Deres Bevaagenhed overfor det kongelige danske geografiske Selskab, og jeg opfordrer de Tilstedeværende til med mig at udbringe et Leve for Hans Majestæt Kougen og hans ophøjede Familie.“

Nifoldige Hurraraab hilste Vicepræsidentens Ord.

Efter Mødet samledes Medlemmer af Selskabet til en festlig Sammenkomst, ved hvilken den livligste Stemning herskede.